

FYLKESMANNEN I OPPLAND
MILJØVERNAVDELINGEN

Rapport nr. 3/87

ÅRSMELDING 1986

LILLEHAMMER 17.03.1987

INNHold

	Side
Generelt.....	3
Forurensning/VAR-sektoren.....	5
Viltsektoren.....	12
Fiskesektoren.....	16
Naturvern/friluftslivsektoren.....	19
Samlet Plan/vannressursforvaltning.....	24
Oversikt over ansatte/oppgaver/arbeidsdeling.....	27
Rapporter og artikler fra miljøvernvelingen i 1986.....	28

MILJØVERNAVDELINGENS VIRKSOMHET I 1986

GENERELT

Fylkesmannens miljøvernnavdeling ble formelt etablert fra 1. september 1982. Avdelingen er en del av fylkesmannens administrasjon og er faglig og budsjettmessig underlagt Miljøverndepartementet.

Året 1986 har vært preget av stor aktivitet med deltakelse i en rekke prosjekter utenom de mer ordinære oppgaver ved avdelingen.

Miljøvernnavdelingens ansvarsområder

- vann, avløp, renovasjon, avfallshåndtering og forurensnings-
spørsmål.
- sikring og opparbeiding av områder for friluftsliv.
- vern og fredning av naturområder.
- forvaltning av vilt og ferskvannsfisk.
- at naturvern, friluftsliv og ressurs-hensyn, samt forurensnings-
konsekvenser blir ivaretatt ved naturinngrep.
- Samlet Plan for vassdrag/statlige oppgaver innen vannressurs-
forvaltning.

Bemanning

Miljøvernnavdelingen har ved inngangen til 1987 tilsammen 15 faste stillingshjemler, hvorav 5 på vann/avløp/renovasjon, 3 på friluftsliv/naturvern, 1 på vilt, 1 på fisk, 1 på Samlet Plan/vassdragsforvaltning, 2 1/2 på kontorsektoren samt 1 lederstilling. Samtlige stillinger er besatt jf side 24 hvor det er gitt en oversikt over bemanning og arbeidsfordeling.

Det har også i 1986 vært en rekke engasjerte, jf beskrivelsene under den enkelte sektor.

Av de faste ansatte har flere deltatt i arbeidsgrupper og utvalg både sentralt og lokalt.

EDB

Miljøvernnavdelingen er tilknyttet en ND-100/STD ved fylkeskar-kontoret med 6 terminaler og 1 skriver. Det arbeides med å utvide antall innganger og med å oppgradere maskinen.

Skrivetjeneste, postjournal og regnskap utføres på EDB. Vi har arbeidet med å få istand et register for bøker og rapporter og vurdert diverse adresselister, men vi har enda ikke kommet igang med dette. Vi har bare i liten grad tatt i bruk EDB på de forskjellige sektorer. Dette skyldes både mangel på terminaler og uferdige programmer. Program for en rekke registre er under arbeid.

Erfaringene med EDB så langt viser at behovet for, og bruken av

EDB øker raskere enn vi først trodde. Det er derfor viktig å få bygget ut maskin og terminaler slik at den positive utviklingen vi nå er inne i ikke stopper opp.

Informasjon

Det synes klart at skal miljøverninteressene herunder forvaltningen av naturressursene bli ivaretatt på en forsvarlig måte i plan og utbyggingssaker, må informasjonsvirksomheten legges opp på en langt mer profesjonell måte enn hva tilfelle har vært til nå.

Miljøverndepartementet har utarbeidet en plan for miljøvern-avdelingens utadrettede informasjonsvirksomhet. Oppfølgingen av planene har, med det store arbeidspresset som har rådet i avdelingen siste året, lett for å bli forsømt. Spørsmålet om en prøveordning med informasjonsmedarbeider ved fylkesmannsembetet har ikke ført fram. Det er nå håp om å få en prøveordning knyttet til programmet for nye tiltak mot forurensning av Mjøsa.

Miljøvirkninger ved vassdragsutbygging

NTNF's forskningsprosjekt "Friluftsliv, reiseliv og vassdrag" gjennomføres i perioden 1985-1988 med Jon Teigland som prosjektleder. Gudbrandsdalslågen er valgt som et av referansevassdragene, og prosjektet har konforfelleskap med fylkesmannens miljøvernavdeling.

Nye lokaler

Alle avdelinger i fylkesmannens administrasjon, sammen med en del andre statsetater er fra september 1985 samlokalisert i Statsetatenes Hus, Gudbrandsdalsveien 170-172, Lillehammer. Miljøvernavdelingen har her fått tidsmessige gode lokaler som rent fysisk bør gi avdelingen gode arbeidsvilkår i tiden framover.

FORURENSNING - VAR-SEKTOREN

Bemanning

Det er 5 faste stillinger på sektoren.

Vi hadde 2 korttidsengasjement til kontroll med forurensningen sommeren 1985, til sammen 3 månedsverk.

Saksbehandling/informasjon

I 1986 har ca 3 1/2 årsverk gått med til alminnelig saksbehandling (utslippssøknader, klagesaker, lån- og tilskottsaker, landbruksforurensning, uttalelser, informasjon og veiledning m.v.)

Forurensningsloven, som trådte i kraft 1. oktober 1983, medførte økt ansvar og nye oppgaver for kommunene. Dette gjelder særlig på renovasjons- og avfallssektoren, hvor det har vært et betydelig behov for informasjon og veiledning i forbindelse med innføring av tvungen renovasjon og slamtømming. Fristen for å innføre disse ordningene var 1. januar 1985, men flere kommuner måtte få utsatt frist på grunn av mangelfulle anlegg for slambehandling. Alle kommuner har nå innført tvungen renovasjon.

De ansatte har bidratt med foredrag/orientering på forskjellige kurs/møter.

Miljøverndepartementets lansering av program for ny satsing på å redusere utslippene til Mjøsa og særlig handlingsplanen mot landbruksforurensning har medført stor informasjons- og møtevirksomhet på slutten av året.

Vassdragsovervåking - vannkvalitet

Alle hovedvassdragene i Oppland (Gudbrandsdalslågen-Mjøsa, Randsfjorden og Begnavassdraget) er nå kommet med i det statlige overvåkingsprogrammet. Basisundersøkelse for Begnavassdraget ble fullført i 1986. Konklusjoner fra undersøkelsen viser at de fleste innsjøene i vassdraget har akseptabel belastning, unntatt Strondafjorden som er i grensesjiktet akseptabel-/betenkelig belastning.

Overvåkningsundersøkelsene i Mjøsa var betydelig utvidet i 1985 og 1986 i forhold til de siste årene. Det ble lagt vekt på å få en best mulig ajourføring av utviklingen etter Mjøsaksjonen. I denne sammenheng ble det foretatt nye beregninger av forurensningstilførslene til vassdraget, og fylkesmannen hadde ansvaret for slike beregninger for landbruk, kommunale utslipp og spredt bebyggelse.

Institutt for geosessurs og forurensningsforskning (GEFO) og Sivilingeniør Elliot Strømme A/S ble engasjert til å utføre beregninger for henholdsvis jordbruksforurensning og kloakkutslipp. Konklusjonene fra beregningene er at forurensningstilførselen er større enn tidligere antatt, særlig fra jordbruket.

Overvåkningsrapporten fra 1985 som er den siste som foreligger, konkluderer klart med at Mjøsa igjen er inne i en svært uheldig utvikling, og at nye tiltak mot forurensninger må gjennomføres. Miljøverndepartementet tok konsekvensen av denne konklusjonen, og lanserte høsten 1986 et 3-års program for å redusere utslippene og sikre en stabil tilstand i Mjøsa.

Vi har deltatt i en arbeidsgruppe i SFT for utarbeiding av program for en analyse for hvilke tiltak som må gjennomføres på lengre sikt for å sikre stabile forhold i Mjøsa.

Randsfjorden har ikke vært undersøkt siden 1979. Observasjoner i 1986 tyder på at det er tiltakende begroing av algevekst i enkelte parti av Randsfjorden.

Dokkautbyggingen førte til utspyling av store mengder jordslam som må antas hadde virkninger både på sedimentene i deltaområdet og næringsstofftilførselen.

Utslippstillatelse - konsesjon etter forurensningsloven

Fylkesmannen avgjorde 18 utslippsøknader i 1986. To saker ble påklaget til Miljøverndepartementet. En av disse er avgjort. Klagen ble ikke tatt til følge.

Enkeltutslipp i spredt bebyggelse og mindre tettsteder

Nye forskrifter for enkeltutslipp av boligkloakk trådte i kraft 1. februar 1986. Fra dette tidspunkt har kommunene avgjørelsesmyndighet i alle enkeltutslippssaker fra boligbebyggelse og tilsvarende utslipp inntil 25 personenheter, så lenge de tekniske retningslinjene følges. De viktigste endringene er at kommunene kan tillate biologisk/kjemiske renseanlegg for enkelthus.

Fylkesmannen behandler etter dette kun klagesaker på kommunens avgjørelser og søknader om å fravike de tekniske retningslinjer.

Fylkesmannen mottok 20 klager på bygningsrådsvedtak etter forskriftene og 10 klager på helserådsvedtak.

Erfaringen med de nye forskriftene viser at enkelte kommuner har mangelfull oppfølging av krav til grunnundersøkelser og dimensjonering. 35-40 % av boligbebyggelsen i Oppland skjer som spredt bebyggelse. Dette utgjør 500-600 boliger i året. Det har derfor store forurensningsmessige konsekvenser å bygge dårlige anlegg.

Utbygging av avløpsanlegg

Utbyggingen av avløpsanlegg er kommet langt i Oppland. I 1986 var det i drift ca. 100 biologiske/kjemiske renseanlegg, og det er gjennomført betydelige investeringer for utbygging og forbedring av ledningsnett.

I tillegg til de biologiske/kjemiske renseanleggene er det bygget et betydelig antall store infiltrasjonsanlegg for turistbedrifter, institusjoner og liknende som er lokalisert utenom tettsteder.

I 1986 gikk hovedinnsatsen i utbygging av avløpsanlegg på

utbygging og sanering av ledningsnett, samt rehabilitering og ombygging av eksisterende kloakkrenseanlegg.

Plansaker

Alle saksbehandlere har deltatt i informasjonsmøter med kommunene om den nye plan- og bygningsloven.

Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen og videreføring av Samla Plan har medført mye arbeid for å vurdere konsekvenser for vannkvalitet - forurensning.

Et betydelig antall plansaker er vurdert med hensyn til vannforsyning, avløp og trafikkstøy.

Ekspropriasjonssaker

I forbindelse med utbygging av vann- og avløpsanlegg er det hjemmel i oreigningsloven og vassdragsloven til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av anlegg og sikre vannkilder. Fylkesmannen er tillagt myndighet til å avgjøre slike saker, og vi fikk 2 saker til behandling i 1986. En søknad ble innvilget og en er til behandling.

Drift av renseanlegg

Fylkesmannen utarbeidet i 1986 en rapport over driftsresultatene ved kloakkrenseanleggene i perioden 1983-85.

Rapporten omfatter 4 biologiske, 15 kjemiske og 80 biologisk/kjemiske anlegg, totalt 99 kloakkrenseanlegg med samlet kapasitet 230 000 personenheter og tilknytning på omlag 142 000.

I 1985 var 86 % av de som er tilknyttet kloakkrenseanlegg tilknyttet anlegg med gode driftsresultater, 7 % med akseptable driftsresultater og 7 % med dårlige driftsresultater. Det viser seg at det er de små anleggene som har størst problem med å oppnå gode driftsresultater. 26 anlegg eller 28 % av anleggene har dårlige driftsresultater, men dette representerer bare 7 % av den befolkningsmengden som er tilknyttet kloakkrenseanleggene og dermed 7 % av forurensningsmengden. Tilsvarende har 46 anlegg eller 50 % av anleggene gode driftsresultater, og dette representerer 86 % av forurensningsmengden.

Utslippskontrollen, kontakt og besøk i kommuner og på anlegg har klarlagt at dårlige renseresultater skyldes både tekniske og personellmessige forhold. Viktige årsaker er dårlig ledningsnett, uheldige konstruksjoner, belastning fra spesiell industri, og hydraulisk og organisk overbelastning. På personell og administrativ side gjelder det både manglende utdanning og kvalifikasjoner og underbemanning ved renseanleggene og teknisk etat.

Sammenstilling av data fra utslippskontrollen i 1986 pågår, og blir utgitt i egen rapport.

Ved siden av ordinære besøk som tilsyns- og veiledningsmyndighet, er det stort behov for veiledning og informasjon til anlegg som på grunn av sammenbrudd eller kapasitetsproblemer må bygges om eller utvides.

Flertallet av renseanleggene i fylket er mer enn seks år, og

mange er 10-15 år gamle. Anleggene begynner å bli belastet opp mot kapasitetsgrensen, og enkeltkomponenter begynner å bli nedslitt. Vi har hatt flere slike tilfeller av at anleggene blir gående med minimal renseeffekt på grunn av havari av enkeltkomponenter. Det er stadig viktigere at kommunene og de private renseanleggseiere sørger for at driftspersonalet har tid og ressurser til å drive forebyggende vedlikehold.

Driftsassistanse ved kloakkrenseanlegg

Vann- og avløpsoperatørens forening i Oppland og Norsk kommunalteknisk forening, Oppland avdeling, har arbeidet med å etablere en driftsassistanseordning. Norsk kommunalteknisk forening, Oppland avdeling, nedsatte i april 1986 en arbeidsgruppe til å utrede behov og form for en eventuell driftsassistanseordning i Oppland. Arbeidsgruppa avga sin innstilling i oktober og den ble drøftet på kommunalteknisk høstkonferanse. Oppland fylkeskrets har anbefalt kommunene å slutte seg til en 4 års forsøksordning med driftsassistanse. Det er etablert et interimstyre og det er rimelig å anta at forsøksordning kan etableres fra 1988.

Ledningsnett - Saneringsplaner

En kommune utarbeidet saneringsplan i 1986, og 11 kommuner i fylket har hittil fått utarbeidet saneringsplaner. For de kommuner som har kommet lengst, går saneringsplanarbeidet nå mer på oppfølging og ajourføring av planene.

Mange kommuner er kommet kort i saneringsarbeidet, og det er fortsatt viktig å bedre forståelsen for nytten ved å få utarbeidet slike planer.

I den nye satsingen for å redusere forurensningstilførselene til Mjøsa, som ble lansert høsten 1986, inngår saneringsplanlegging som et viktig element for prioritering av tiltak på kommunal sektor.

Landbruksforurensning

Kontroll med landbruksforurensning sesongen 1986 ble for det meste utført ved ekstrahjelp, tilsammen 12 ukeverk. Det ble kontrollert i alt 123 gardsbruk. 2/3 førstegangskontroller og ca 1/3 etterkontroller. Kommunene nærmest Mjøsa ble prioritert p.g.a. økende forurensningsproblemer.

Kontrollen viste at 46 % av undersøkte bruk hadde utslipp fra silo- eller gjødselanlegget. Det ble påvist forurensning av vassdrag i 8 % av alle kontroller. Påvist forurensning er noe mindre enn i tidligere år. Dette kommer trolig av lite nedbør i kontrollperioden, og har til dels å gjøre med utvalget av gardsbruk. Mange bruk uten siloanlegg, med gjødselanlegg, ble kontrollert. Her er det ofte vanskelig å påvise forurensning av vassdrag selv om utslipp fra anlegget er påvist.

82 av de 123 kontrollerte brukene fikk merknader etter årets kontroll, det utgjør 67 %.

I tillegg til arbeidet med oppfølging av kontrollen og klagesaker, har samarbeidet med landbruksmyndighetene og deltaking i Handlingsplanen mot landbruksforurensning opptatt det meste av tida på landbrukssektoren.

Det ble behandlet 12 saker om frigivelse av fondsmidler til investeringer i tiltak mot forurensning. Alle søknadene ble innvilget.

Pelsdyrsaker

Interessen for pelsdyrdrift har medført en del saksbehandling i forbindelse med klage på eksisterende anlegg, og klager på vedtak i kommunen (byggningsråd og helseråd) angående nyetableringer. I 1986 var 5 slike klager til behandling hos fylkesmannen. 3 av klagesakene ble tatt til følge. Foruten ved klagebehandling er det foretatt befaring og avgitt uttalelse i et par andre pelsdyrsaker.

Pelsdyroppdrett kan skape problemer i form av luktplager og forurensning av drikkevann og vassdrag.

Fiskeoppdrett

Fylkesmannen ble 1. mars 1986 delegert myndighet til å avgjøre oppdrettsøknader etter forurensningsloven, og til å gi uttalelse om virkninger for friluftsliv, naturvern, fiske og viltinteresser. Dette har gitt merarbeid i forhold til tidligere, da vi kun gav uttalelse til søknadene om forurensningsfaren.

Vi mottok i alt 7 oppdrettssøknader i 1986. 3 saker ble ferdigbehandlet, av disse fikk 2 tillatelse til forsøk med krepseoppdrett og 1 fikk avslag. Det ble altså ikke gitt konssjoner til fiskeoppdrett i 1986.

Registrering av fiskeoppdrettsanlegg i fylket ble videreført i 1986. Registreringen er gjort med hjelp av landbrukskontorene, og viser dette omfanget i Oppland:

Matfiskanlegg.....140 000 kg fisk/år
Kultiveringsanlegg....2,25 mill settefisk/år = 112 500 kg/år

Dette tilsvarer i årlig forurensningsproduksjon:

	Kg total fosfor:	Kg total nitrogen:
Matfiskanlegg	: 2 520	12 600
Kultiveringsanlegg:	<u>2 137</u>	<u>12 375</u>
I alt	: 4 657	24 975

Dette tilsvarer ca 6 000 personenheter fosfor
5 500 " nitrogen
20 000 " organisk stoff

Ved fiskeoppdrettsanleggene er det ikke satt i verk rensetiltak. Produksjonen foregår i stor grad i jorrdammer. Av matfiskanleggene er det ingen som har konsesjon i dag. Et settefiskanlegg har konsesjon og installert triangelfilter. 10 av matfiskeanleggene er registrert hos Fiskeridirektoratet før 1973, da den nåværende oppdrettsloven ble gjort gjeldende.

Vi har oversikt over 233 matfiskanlegg i fylket, men regner med at det finnes flere. 70% av anleggene har en produksjon som er mindre enn 100 kg/år. Bare 10 av 233 matfiskanlegg har årlig produksjon som ligger over 1000 kg.

Av kultiveringsanlegg er det ifølge oversikter fra Direktoratet

for naturforvaltning 21 stk. I tillegg er det en del settefisk-anlegg som ikke er registrert som kultiveringsanlegg.

Vi har i 1986 sendt informasjon til kommunene om saksbehandling i forbindelse med søknader om akvakultur, og det er informert om den restriktive holdning til oppdrett som må følges i fylket. Videre er det sendt melding til Fiskeridirektoratet om de største matfiskanleggene som driver oppdrett uten konsesjon.

Akutt forurensning - farlig gods

Forurensningsloven pålegger kommunen en viss minimumsberedskap mot akutt forurensning. Utenom kommunene som grenser til Mjøsa, er det ikke noen organisert beredskap ut over det minimum av utstyr hver kommune er i besittelse av.

I Oppland er det særlig transport av farlig gods som kan forårsake akutt forurensning.

På bakgrunn av en landsomfattende registrering i 1985 har SFT foreslått å skjerpe beredskapsplikten i denne sammenheng.

Laboratorietjenester

Byveterinærlaboratoriet i Lillehammer er nå utstyrt til å dekke det økende behovet for analyser i tilknytning til utslippskontroll og vassdragsovervåking.

Avfall/renovasjon

I rundskriv T-18/83 til forurensningsloven var fristen 1. januar 1985 for kommunene til å etablere godkjente avfallsanlegg og mottakerapparat for kloakkslam og sørge for innsamling av forbruksavfall og slam.

Arbeidet med gjennomføring av forurensningslovens bestemmelser om avfallsbehandling og renovasjon har pågått i alle kommuner som ikke hadde tvungen renovasjon og tilfredsstillende avfallsordning fra tidligere. Alle kommuner i fylket har nå innført tvungen renovasjon.

Kommunene som ikke har innført tvungen septiktømming er i ferd med å forberede dette. Mange må imidlertid bygge ut mottakskapasiteten for slam før tvungen tømming kan settes i verk.

De fleste kommunene i fylket er etter hvert knyttet til tilfredsstillende avfallsanlegg. Utredningen om ny avfallsordning for Gjøvik-Toten-Land kommunene ble fullført i 1986. Tilråding fra styringsgruppen går ut på å bygge forbrenningsanlegg i Gjøvik.

Vann- og kloakkavgifter/Avfallsgebyr

Alle kommuner i fylket har innført vann- og kloakkavgifter. Avgiftene ligger høyt sammenliknet med andre distrikter. Gjennomsnittlig avgiftsnivå for kommunene i Oppland var kr 2.60.- og kr 3.80 pr m³ for henholdsvis vann og kloakk i 1986.

Til tross for et høyt avgiftsnivå var det store variasjoner i dekningsprosent. Denne varierte fra noen få prosent til full

dekning. Flere kommuner tok imidlertid inn mindre enn 50 % av kostnadene på vann- og kloakksektoren.

Avfallsgebyrene er også gjennomgående høye i Oppland og kommunene tar jevnt over inn en større andel av sine kostnader gjennom avfallsgebyr enn hva som er tilfelle med vann- og kloakkavgifter.

Lån og tilskottssaker

Investeringsrammen for oppryddingstiltak i avløpssektoren i 1986 var på 18 mill. kr for Oppland fylke.

11 av kommunene søkte om finansiering av totalt 37 prosjekter, til en beregnet oppryddingskostnad i 1986 på ca 33 mill. kr. Det ble dermed flere søknader som ikke kunne imøtekommes.

De fleste prosjektene gikk på ledningsanlegg (nye tilknytninger og sanering/rehabilitering).

For avfalls- og renovasjonsanlegg var det kun to søknader til en samlet kostnad på ca 2 mill. kr. Søknadene, som i det vesentligste gjaldt transportutstyr for avfallsinnsamling ble avslått.

Det ble innvilget 50 % planleggingstilskott for 3 prosjekter til en kostnad av kr 330 000.- kr. Prosjektene gjaldt to saneringsplaner og fullførelse av avfallsutredningen for Gjøvik-Toten-Land.

VILTSEKTOREN

Bemanning

I tillegg til en fast ansatt viltkonsulent har det i løpet av året blitt utført arbeid innen sektoren på engasjementbasis.

Konsulent Terje Abrahamsen har vært engasjert i ca 7.5 måneder for å arbeide med viltinteressene i Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen.

Konsulent Odd Rønningen har arbeidet i 7 måneder med viltområdekartlegging.

Konsulent Irene Tjørve har arbeidet i 2.5 måneder med en rapport om konsekvensene for vilt- og fiskeinteressene i Oppland fra kjernekraftulykken i Tsjernobyl.

Praktikant Morten Kråbøl har arbeidet i 4 måneder med forskjellige oppgaver innen viltsektoren.

Petter Wabakken har hatt ansvar for skadedokumentasjon av store rovdyr. Arbeidet har vært utført fra hans "operasjonscenter" på Hamar.

Tilsammen er det utført mer enn tre årsverk innen viltsektoren i 1986.

Saksbehandling

Behandling av skriftlige og muntlige henvendelser tar det vesentligste av viltkonsulentens arbeidstid. Det er journalført over 200 utgående saker på viltkonsulenten. I tillegg kommer innspill til et stort, men ukjent antall plansaker som er journalført på andre saksområder ved avdelingen.

1986 har på grunn av Tsjernobylulykken medført en voldsom økning i telefoniske henvendelser både i og utenfor kontortid.

Viltkonsulenten har deltatt på en rekke kurs, møter og konferanser.

Informasjonsarbeid

Kontakt og samarbeid med andre som arbeider med viltstell i fylket er fortsatt en meget viktig oppgave. Betydningen av å ha et godt kontaktnett og innsatsvillige mennesker rundt i fylket ble tydelig demonstrert i forbindelse med prøvetaking etter Tsjernobylulykken.

Viltkonsulenten har deltatt på en rekke møter om viltstell og viltforvaltning rundt om i fylket, hvorav 18 kveldsmøter.

Samarbeidet med presse og NRK-Oppland har vært godt.

Det er utarbeidet en brosjyre om elgforvaltningen i Oppland.

Vilthensyn i planleggingen

Å sikre viltets leveområder på kort og lang sikt er et overordnet mål for det offentlige viltstellet. I 1986 ble det utarbeidet

viltområdekart for 16 av fylkets 26 kommuner.

Følgende kommuner er ferdige :

Vang, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner, Jevnaker, Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Lillehammer og Gausdal. Kartene med dataliste og en beskrivelse av viltforholdene i kommunen ble sendt til den enkelte kommune, herredsskogsmester og viltnemnd rundt årsskiftet.

Det er viktig at dette materialet benyttes rundt i kommunene.

Arbeidet har vært utført av Odd Rønningen med assistanse av Morten Kråbøl.

I forbindelse med fylkesplanprosjektet Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen har Terje Abrehamsen stått for de viltfaglige innspill. Arbeidet har i det vesentlige knyttet seg til litteraturstudier og befaringer. Det har ikke vært økonomiske eller tidsmessige muligheter til å foreta undersøkelser. I tillegg til samlet sluttrapport fra fylkeskommunen er følgende delrapporter laget :

- Oversikt over utførte viltbiologiske registreringer langs Gudbrandsdalslågen og Ottaelva m/Øvre Otta. (39 s.) Desember 1985.
- En gjennomgang av eksisterende / mulig framtidige konfliktområder mellom viltinteresser og ulike inngrepstiltak. Arbeidsnotat (15 s.) April 1986.
- Konsekvenser for viltinteressene langs Otta og Gudbrandsdalslågen ved en tilleggsregulering i Raudalsmagasinet (33 s.) Juli 1986.

Radioaktivitet

Det radioaktive nedfallet over Oppland etter ulykken i Tsjernobyl resulterte i meget stor økning i innhold av radioktivist cesium i viltet i deler av fylket. Spesielt høgt radioaktivt innhold har vi fått i villrein. Det er samlet tilsammen nesten 500 prøver av ulike viltarter fra Oppland for radioaktivitetsundersøkelse. Det er gjort en betydelig innsats fra jegere, fjelloppsynsmenn, viltnemnder og næringsmiddelkontrollene i denne forbindelse.

Informasjonsbehovet ute blandt jegere og andre knyttet til utnyttelsen av viltressursene, har vært og er meget stort. Dette resulterte i en helt annen arbeidssituasjon etter ulykken, ved at en betydelig del av arbeidsdagene gikk med til å informere over telefon. Det ble også utarbeidet analyseoversikter som ble distribuert til viltnemnder, fjelloppsynsmenn, gjennom presse og på informasjonsmøter.

Med bare en fast ansatt på viltsektoren ble ulykken også en demonstrasjon på hvor liten mulighet vi har for å ta oss av slike oppgaver uten at andre viktige deler av fagfeltet blir liggende uten framdrift.

Det er foretatt en spørreundersøkelse til villreinjegere og fjelloppsynsmenn i fylket. Også her har jegere og fjelloppsynsmenn fulgt meget godt opp med en positiv holdning for å avdekke effekter på jakten etter ulykken.

Cand.mag. Irene Tjørve arbeider med en rapport om ettervirkningene av det radioaktive nedfallet på vilt- og

fiskeressursene i Oppland. Arbeidet er planlagt ferdig våren 1987, og skjer i samarbeid med fiskesektoren.

Innsamling av prøver fra vilt for radioaktivitetsanalyse vil måtte fortsette i flere år framover. Her er det viktig også å sikre seg data gjennom fallviltet.

Jegerprøven

Samtlige viltnemnder i Oppland har sagt seg villige til å forestå gjennomføringen av den teoretiske eksamen til jegerprøven.

Aktiviteten eller behovet har variert sterkt i kommunene. I fem kommuner er det ikke arrangert noen prøve i 1986, mens det i andre er arrangert både tre og fire eksamener.

Utifra den spørreundersøkelsen vi har foretatt til viltnemndene ser det ut til at det har vært grei gjennomføring av eksamenene og at det tilsendte materiell stort sett har vært lettfattelig og velegnet.

Arbeidet på fylkesnivå har bestått i veiledning pr. telefon og utsendelse av materiell etter behov.

Hjorteviltforvaltningen

Elg :

Fra 1972 til 1983 økte uttaket i elgestammen fra 492 til 1919 felte dyr. Fra 1983 til 1986 har økningen vært liten, bare 81 dyr, slik at vi i 1986 felte 2000 elg i fylket. Andelen felt kalv gikk ned fra 33 % i 1985 til 31 % i 1986. Samtidig økte andelen voksne hunndyr 2.5 år og eldre med 4% til 21 %. Mer enn hver femte elg som ble felt i 1986 var et voksent hunndyr.

Viltnemndene må følge situasjonen i elgestammen meget nøye slik at andelen av produksjonsdyr i uttaket ikke blir for stort. I en del kommuner er det nødvendig med uttak av voksne hunndyr i forbindelse med skadesituasjonen på innmark. Vi er nå i en situasjon hvor en for stor kvote av voksne hunndyr eller frie dyr kan få store konsekvenser for elgestammen i flere år framover.

Flere av de elgene som ble merket i Gausdal Vestfjell gikk vinteren 1985/86 lengere nordover til Slangen/Murudalen. Dette viser at vi i større grad må se vinteroppholdsområdene i Murudalen og Gausdal Vestfjell i sammenheng.

Det ble utarbeidet en brosjyre om elgforvaltningen i Oppland i 1986.

Bruk av "sett elg"-skjemaene vil fortsette. Det skaper imidlertid forsinkelser at skjemaene ikke blir sendt raskt inn fra hele fylket.

Villrein :

Tsjernobylyllykken rammet villreinforvaltningen hardt. Det er meldt om at en stor andel av jegerene trakk seg og at en del villreinkort ikke ble solgt. Dette er en total endring av situasjonen fra tidligere år.

Til tross for disse problemene ser ikke fellingsresultatene ut til å bli så mye lavere enn hva de har vært ellers om årene.

Rovviltforvaltningen

Petter Wabakken har hatt ansvaret for skadedokumentasjonen i 1986 i Oppland untatt Lesja hvor Rovviltprosjektet har dekket opp dette arbeidet.

Wabakken har hatt sitt kontor hos fylkesmannen i Hedmark.

Med unntak av problemene med jerven i Lesja, kan vi ikke si at de store rovdyra har forårsaket store husdyrtap, fylket sett under ett.

FISKESEKTOREN

Bemanning

I tillegg til en fast ansatt fiskerikonsulent har det i løpet av året blitt utført prosjektarbeid ved hjelp av engasjerte. Konsulent Sjur Gammelsrud var engasjert i 9 måneder i forbindelse med Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen og Samla plan. Høgskolekandidat Alf Odden er sivilarbeider ved miljøvernavdelingen, og har arbeidet 2 måneder innen fiskesektoren. Cand.mag. Ola Hegge og fagsekretær Iver Sevalrud har arbeidet 5 måneder med registrering av fiskestatus i forsursingsfølsomme områder og bearbeiding av biologisk materiale. Dette har vært et samarbeid med forsker Trygve Hesthagen, DN. Fisketeknikker Ole Nashoug har arbeidet 2 måneder med brukerundersøkelser i Mjøsa i et samarbeidsprosjekt mellom miljøvernavdelingene i Hedmark og Oppland. Cand.mag. Irene Tjørve har arbeidet 2 1/2 måneder med effektene av radioaktivt nedfall etter Tsjernobyl-ulykken (samarbeid vilt og fisk).

Saksbehandling

Arbeidsområdet fiskeforvaltning karakteriseres ved at det er mange omfattende saker, stor pågang fra publikum, behov for aktivt tiltaks-, veilednings- og informasjonsarbeid og mye ugunstig arbeidstid med feltarbeid, kurs, konferanser, befaringer og kveldsmøter.

Det er ialt behandlet 166 utgående saker på fiskesektoren i tillegg til at det er gitt uttalelse til et betydelig antall plan- og inngrepssaker. Videre er det brukt 1 måned på kurs og konferanser. I forbindelse med vurdering av bl.a. inngrepssaker har det vært foretatt 22 befaringer.

Informasjonsarbeid

Det er stort behov for informasjon og samarbeid med innlandsfiskenemnder, rettighetshavere, fiskere, foreninger og andre etater om oppgaver innen fiskesektoren. I 1986 har det kommet mye stoff gjennom massemedia (aviser, NRK), særlig om radioaktivitet men også om generell fiskeforvaltning. Fiskerikonsulenten har deltatt på en rekke møter om lokale fiskeforhold, hvorav 26 kveldsmøter.

Forskrifter

Kommunale forskrifter har vært gjennom en revisjonsfase i forbindelse med innføring av mindre detaljerte rammeforskrifter. Forskriftene for fisket for Lågen opp til Hunderfossen er revidert, og forskriftene for fisket i Lesja er opphevet. Det arbeides med revisjon av forskriftene i Vang og Vestre Toten.

Etterundersøkelser

Det er ikke gjennomført etterundersøkelser i 1986 fordi nåværende ordning med enkle prøvefisker ikke gir ønsket resultat. En plan for etterundersøkelser for perioden 1987-1991 er utarbeidet som omfatter et fast engasjement og større

vektlegging av registreringsarbeid og praktiske oppgaver.

Fiskeoppdrettsanlegg

Sammen med VAR-sektoren er det gjennomført en registrering av omfanget av fiskeoppdrett i Oppland våren 1986. Ialt er det 233 fiskeanlegg i Oppland, og bare 1 settefiskanlegg har konsesjon. 10 anlegg ble registrert før oppdrettsloven ble gjort gjeldende i 1973. Totalt produseres 140-210 tonn fisk. I tillegg er det 34 kultiveringsanlegg som produserer settefisk. (Se også side 9 under forurensning).

Forsuring og kalking

Iver Sevalrud og Ola Hegge har registrert fiskestatus i forsuringfølsomme områder i Oppland (samarbeid med forsker Trygve Hesthagen, DN). Rapport ferdigstilles våren 1987. Vannkjemiske data fra 40 vatn i Sør-Aurdal er innsamlet og analysert.

Radioaktivitet

Ulykken i Tsjernobyl førte til betydelig radioaktivt nedfall i Norge, og ca. 30 % av nedfallet rammet Oppland. Det ble samlet inn 59 prøver for å undersøke radioaktivitet i fisk i perioden 19. - 22. juni, noe som viste høye verdier i de sentrale nedfallsområder. Innholdet av radioaktivt cesium økte utover sommeren og høsten. I alt er det analysert ca. 1000 prøver av fisk. Materialet bearbeides nå sammen med data om fiskekortsalg, brukerundersøkelse blant fiskerne, samt resultat av ulike matbehandlinger på innholdet av radioaktivitet. Rapport ferdigstilles våren 1987. Samarbeid med viltsektoren.

I samarbeid med Ringebu fjellstyre, fiskeforskningen DN og Institutt for Energiteknikk er det satt igang et forsøk med tilsetning av kalium for å redusere radioaktivt cesium i fisk i F. Åststalstjern, med I. Åststalstjern som referanse.

I samarbeid med Lillehammer Sportsfiskere og Institutt for Energiteknikk er det igang forsøk for å måle utskillelshastighet av radioaktivt cesium hos ørret.

Fiskerikonsulenten har deltatt i en aksjonsgruppe om radioaktivt nedfall oppnevnt av fylkeskommunen.

Innlandsfiskenemndene

Det ble arrangert fellesmøte for innlandsfiskenemndene i Oppland 17. november hvor det var 38 deltagere. På møtet ble innlandsfiskenemndenes arbeidssituasjon tatt opp sammen med behovet for statistikk for innlandsfisket. Det ble orientert om radioaktivt nedfall, fiskeoppdrett og Statens fiskefond. Det ble nedsatt et arbeidsutvalg for innlandsfiskenemndene.

Flerbruksplan for Gudbrandsdalslågen

Konsulent Sjur Gammelsrud deltok i flerbruksplanarbeidet med delbidrag innen fiskesektoren på områdene arealbruk og vasskraft.

Samarbeid med fiskeforskningen

I samarbeid med forsker Trygve Hesthagen er det satt igang forsøk med aklimering av settefisk før utsetting i Øyvattnet/Kaldfjorden, og med settefisk fra oppdrettsanlegg og naturdam i Øystre Slidre. Videre gjennomføres undersøkelser av fiskeforholdene i Atna i forbindelse med Forskref-prosjektet i NTNFs program Miljøvirkninger av vassdragsutbygging sammen med T. Hesthagen og T. Øvenild, Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Hedmark.

NATURVERN/FRILUFTSLIV

Bemanning

Det er tre faste stillingshjemler knyttet til sektoren, en naturverninspektør og to friluftsliv- og naturvernkonsulenter. Den ene friluftsliv- og naturvernkonsulenten, Aksel Hagen, fungerte i halv stilling fram til 1.7. for deretter å gå over i hel stilling. Hagen sluttet imidlertid 15.10. og etter han er tilsatt naturvernforvaltningskandidat Runa Bø med tiltredelse 16.02.87. Ledige lønnsmidler fra ulike prosjekter har vært brukt til fire engasjementer på tilsammen 13 1/2 mnd.

Informasjon

Sektoren får i alt for liten grad anledning til å drive spesiell utadrettet informasjonsvirksomhet. Informasjon foregår derfor i stor grad i forbindelse med vanlig saksbehandling og deltagelse og innlegg på diverse kurs, møter og seminarer.

Status vedrørende vern av områder og forekomster

Ingen nye områder eller forekomster ble vernet i Oppland i løpet av 1986. Status for verneområder pr. 31.12.86 er derfor den samme som for fjoråret. Dvs. at 49 områder i fylket er vernet etter naturvernloven i tillegg til 3 midlertidig vernede områder. Tilsammen dekker de varige og midlertidig vernede områdene et areal på ca 1,73 mill. daa. (ca 6,8 % av fylkets areal) hvorav de fire nasjonalparkene utgjør ca 86 % og de 6 landskapsvernområdene ca 11 %, tilsammen 97 %. For ytterligere 27 områder foreligger konkrete verneforslag som er fremmet gjennom verneplanene for våtmarksområder og fossilforekomster.

Edellauvskog

Erstatningsoppgjøret for opprettelsen av 8 edellauvskogreservater ble startet opp. Som grunnlag ble det innhentet takst fra fylkesskogkontoret i Oppland. For ikke å avbryte lovbestemt frist tok Staten v/Miljøverndepartementet ut skjønnsbegjæring, men det tas sikte på å løse erstatningskravene i minnelighet. Det er allerede oppnådd enighet for ett av områdene.

Det ble påbegynt et arbeid med å lage skjøtselsplaner for edellauvskogreservatene, herunder Svennesvollene. Det har bl.a. blitt avholdt befaringer og møter med grunneierne. Arbeidet ble utført ved engasjement av Ellen Birgitte Strømø, og vil bli avsluttet i 1987.

Myrreservater

Ved fristens utløp har det kommet inn krav om erstatning for 8 av de i alt 16 myrreservatene som ble fredet i 1985. For det ene området er det bare et fåtall av grunneierne som har krevd erstatning. Det er foretatt takst i 6 av de 8 reservatene. Norsk Skogkontor A/S har vært engasjert til å gjøre dette i 5 områder, mens Mjøsen Skogeierforening og Skogeierforeningen av 1950 har

utført taksten i det sjette. Det er avholdt et forhandlingmøte med partene for 3 av reservatene. Også for myrreservatene tar en sikte på å komme fram til minnelige avtaler om erstatninger, men for å oppfylle lovens krav er det likevel tatt ut skjønnsbegjæring for alle 8 områder. Det siste av myrreservatene ble skiltet i 1986. Dessuten ble 3 av reservatene innmålt på økonomisk kartverk.

Arbeidet med å lage skjøtselsplaner for myrreservatene ble påbegynt med befaringer, kontakt med grunneiere m.v. Arbeidet ble utført ved engasjement av Ellen Birgitte Strømø og vil bli avsluttet i 1987.

Våtmarksområder

Utkast til verneplan for våtmarksområder, som ble oversendt Miljøverndepartementet til sluttbehandling i 1985, ligger nå til behandling i Direktoratet for naturforvaltning. Planen ventes ferdigbehandlet i 1987.

Innenfor det midlertidige vernede Lågendeltaet naturreservat ble det i 1986 ikke tatt ut grus utenfor generelt godkjente uttaksområder. Arbeidet med en masseuttaksplan for Lågendeltaet ble igangsatt i samarbeide med Forbygningsavdelingen i Vassdragsdirektoratet, NVE.

Også i 1986 ble det foretatt inngrep (masseuttak) innenfor et av områdene som i våtmarksplanen er foreslått vernet.

På Fokstumyra har oppsynsmannen fortsatt sitt arbeid med å legge ut gamle jernbanesviller og hogge kratt langs den oppmerkede stien for å bedre framkommeligheten på denne. Det er behandlet en søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for Fokstumyra for å ferdes utenfor oppmerket sti. Denne ble ikke innvilget.

Det ble våren og sommeren 1986 foretatt en omfattende registrering av fuglefaunaen i Fokstumyra naturreservat og nærliggende områder samtidig som området ble vegetasjonskartlagt. Thor Østbye ble engasjert til å gjøre dette arbeidet.

I 1986 ble det også gjort ornitologiske registreringer i Røssjøen og tilliggende områder. Registreringene ble gjort for nærmere å kartlegge fuglefaunaen med sikte på vern. Til arbeidet ble Norsk ornitologisk forening, avd. Oppland engasjert.

Kvartærgeologiske forekomster

Grunnlagsmaterialet for en kvartærgeologisk verneplan for fylket er så å si ferdig, men fortsatt mangler en sammenfattende og regional faglig vurdering.

Mineralforekomster

For fredningen av 4 mineralforekomster i Lunner kommune kom det i 1985 inn krav om erstatning fra en grunneier. Kravet om erstatning ble imidlertid frafalt i løpet av 1986. Erstatningsoppgjøret for disse 4 forekomstene (3 naturminner og ett landskapsvernområde) er dermed avsluttet.

Det er for Østhagan landskapsvernområde holdt grensegangsak ved jordskiftedommeren i Vestoppland. Eiendomsgrense er nå endelig fastlagt i området.

Lunner naturvernforening har også i 1986 foretatt opprydding, gjerding m.v. i Østhagan.

Arbeidet med skjøtselsplaner for de 4 mineralforekomstene ble startet opp i 1986 med befaringer m.v. Arbeidet vil bli avsluttet i 1987.

Fossilforekomster

Utkast til verneplan for fossilforekomster i Oslofeltet ble våren 1986 sendt til sluttbehandling i Miljøverndepartementet. Fylkesmannen har foreslått vern av 3 fossilforekomster som naturminner. Sluttbehandlingen er ventet ferdig i løpet av 1987.

Nasjonalparkene

I Jotunheimen nasjonalpark har fylkesmannen gitt dispensasjon fra vernebestemmelsene for diverse byggearbeid ved Gjendebu turisthytte og for motorferdsel (persontrafikk) til Memurubu turisthytte.

NOU 1986: 13, Ny landsplan for nasjonalparker, som er utarbeidet av Statens Naturvernråd ble sendt ut på høring. Følgende av landsplanens forslag om nye verneområder berører Oppland:

- Forslag om Reinheimen nasjonalpark med landskapsvernområde med sikte på bevaring av Sør-Norges nest største sammenhengende villmarksområde. Området er i alt ca. 3 500 km² hvorav nær 2/3 ligger i Oppland og resten i Møre og Romsdal fylke.
- Forslag om Sunndalsfjella nasjonalpark som også kan sees på som en utvidelse av Dovrefjell nasjonalpark. Omlag 60 km² av det omlag 900 km² store området ligger innenfor Opplands grenser.
- Forslag om utvidelse av Rondane nasjonalpark med sikte på å få representert et videre naturtypespekter innenfor verneområdet. Den 572 km² store parken er foreslått utvidet med 220 km² som nasjonalpark og/eller landskapsvernområder, hvorav omlag 2/3 ligger i Oppland og resten i Hedmark fylke.
- Forslag om utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark med omlag 14,5 km² i tillegg til dagens areal på ca. 9 km².

Vassfaret

Driftsplanen for Indre Vassfaret landskapsvernområde ble godkjent av fylkesmannen 29.8.86. Kulturvernplanen er imidlertid ennå ikke godkjent, men det er, etter at Miljøverndepartementet bevilget kr 1 mill. for 1987, gode muligheter for å få gjennomført denne.

Ved fristens utløp 1.11.86 var det til Valdres herredsrett innkommet skjønnsbegjæringer fra i alt 95 grunneiere for vernet av Indre Vassfaret landskapsvernområde og Vassfaret/Vidalen landskapsvernområde. I tillegg har det kommet inn krav om erstatning fra grunneiere i samtlige 9 naturreservater.

Landskapsvernområdene og alle reservatene ble i 1986 grensemerket og skiltet.

Osломarka

På bakgrunn av høringsprosessen i 1985 og tilpasning til bestemmelsene i den nye plan- og bygningsloven har Miljøverndepartementet utarbeidet et revidert opplegg for planbeskyttelsen av Marka. Lunner og Jevnaker kommuner er bedt om å utarbeide kommunedelplan for sine deler av Marka i tråd med departementets opplegg. Dette vil skje i løpet av 1987. Departementets grenser for Marka er også noe justert i forhold til høringsrunden.

Heidalsprosjektet

Prosjektet ble i 1986 videreført med en registrering av tilstand og eksisterende planer for arealbruk og landbruksbygninger i Faukstadområdet. I tillegg ble det gjort en undersøkelse av endring i arealtilstanden fra 1976 til 1986 i det samme området.

Andre naturvernområder

Et område i Lunner, Rinilhaugen, har blitt undersøkt i forbindelse med en hovedfagsoppgave ved Universitetet i Oslo. Spørsmålet om vern vil bli vurdert i forbindelse med en verneplan for barskog.

Et "reserveområde" for Kvitskriuprestin naturminne (jordpyramider) i Sel er kjøpt inn av Staten v/Miljøverndepartementet med vern som formål.

Motorferdsel

Fylkesmannen har hatt til behandling tre klagesaker vedrørende kommunale vedtak etter lov om motorisert ferdsel i utmark og vassdrag. Ved utgangen av året var det dessuten en sak til behandling. To av klagesakene gjaldt klage på avslag på dispensasjonssøknader. Den ene saken ble sendt tilbake til kommunen p.g.a. feil lovanvendelse, mens den andre klagen ikke ble tatt til følge. I den tredje saken klaget grunneier på gitt tillatelse til kjøring, noe som ble tatt til følge.

Høsten 1986 sendte Miljøverndepartementet på høring forslag til endringer av Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.

Friluftstiltak

Etter tilråding fra fylkesfriluftsnemnda og fylkesmannen gav Miljøverndepartementet tilsagn om full statlig finansiering av erverv av et område i Gjøvik kommune til friluftsområde og 50 % statstilskudd til et område også i Gjøvik kommune. Samtidig har departementet trukket tilbake et tilsagn om erverv av et friluftsområde i Vestre Toten kommune p.g.a. manglende oppfølging fra kommunen.

Ellers fordelte fylkesmannen etter fylkesfriluftsnemndas tilråding i alt kr 435 000.- til planlegging og opparbeiding av friluftsområder, fordelt på 12 prosjekt. To av disse ble vurdert å ha regional betydning og gitt full dekning. Den tildelte ramme på kr 435 000 fra Direktoratet for naturforvaltning tilsvarte i underkant av 6 % av det totale søknadsbeløp til fylkesmannen.

Miljøvernavdelingen som er sekretariat for fylkesfriluftsnemnda, har i alt forberedt 64 saker fordelt på seks møter i nemnda.

Miljøvernavdelingen har også vært faglig ansvarlig for delprosjektet "Reiseliv og friluftsliv" i fylkesplanprosjektet "Reiseliv".

Plansaker

Naturvern-/friluftssektoren har det koordinerende ansvar for fylkesmannens behandling av ulike plansaker blant annet etter plan- og bygningsloven og vegloven.

I 1986 ble det behandlet 15 soneplaner/kommunedelplaner, 5 utmarksplaner/andre arealplaner og 71 reguleringsplaner. Dessuten er det gitt innspill til arbeidet med 5 kommuneplaner. For fem reguleringsplaners del hadde fylkesmannen v/miljøvernavdelingen så tungtveiende innvendinger at vilkårene for kommunal egengodkjenning ikke var tilstede. I den videre behandlingen av disse fem reguleringsplanene har imidlertid fylkesmannen trukket sin innsigelse tilbake for to av planene. Ved utgangen av året gjenstår derfor tre planer der interessemotsetningene mellom utbyggere og miljøvernet er uavklart. Den ene av disse sakene synes imidlertid å være avklart lokalt i tråd med fylkesmannens innsigelse.

I tillegg til uttalelser til planer etter plan- og bygningsloven er det avgitt 7 uttalelser til vegplaner etter vegloven.

Koordineringen av disse sakene og egne faglige bidrag til den enkelte sak legger beslag på en betydelig del av sektorens arbeidskapasitet. Samtidig er disponeringen av arealer som ikke kommer inn under spesielle vernevedtak, av avgjørende betydning for framtida og således kanskje sektorens viktigste arbeidsfelt. Behandlingen av disse sakene virker dessuten kontaktskapende mellom kommunene, vegetaten med videre, og avdelingen.

Andre saker

I tillegg til ovennevnte saker har naturvern/friluftslivssektorens bidrag til Samlet plan, vannbruksplanene for Gudbrandsdalen og Randsfjorden og diverse kraftutbyggingssaker også tatt en stor del av sektorens arbeidskapasitet.

VANNRESSURSFORVALTNING

Bemanning

Stillingen som SP-medarbeider ble fra 4. september en fast organisert stilling ved avdelingen. Konsulent Sjur Gammelsrud har vært engasjert i 9 mndr. for å bidra til arbeidet med Samlet Plan, Flerbruksplanen for Gudbrandsdalslågen og Vassdragsregistret.

Informasjon

Det har vært liten anledning til å drive spesiell utadrettet informasjonsvirksomhet. Informasjonen har derfor i stor grad foregått i forbindelse med vanlig saksbehandling. Av spesielle tiltak nevnes:

- Utstilling om Samlet Plan i inngangspartiet i Statsetatenes Hus.
- Forberedt innlegg om organisert drift av vassdrag i Miljøvern-departementet, i forbindelse med vannbruksplanlegging i Glomma/Lågen.
- Orienteringsmøte om Samlet Plan, Randselva, for berørte kommuner og kraftverkseiere.
- Orientering om arealsituasjonen for Gudbrandsdalslågen.- Møter med berørte kommuner på Otta og i Lillehammer.
- Orientering for fylkesfriluftsnemnda om Øvre Otta-planene.
- Orientering om Øvre Otta-planene ved statsrådenes besøk på Røisheim.
- Innlegg ved seminaret om flerbruksplanen i Gudbrandsdalslågen, på Venabu.
- Innlegg ved vassdragsdirektoratets kontaktkonferanse om saksbehandling i forbyggingssaker.

Prosjekter

Samlet Plan er fortsatt prosjektorganisert. I 1986 har en hatt en utvikling fram mot at arbeidet mer og mer vil gå inn i avdelingens løpende oppgaver.

I forbindelse med rulleringen av Samlet Plan og bebudet Stortingsmelding om Samlet Plan har det blitt utarbeidet og sendt på høring 11 vassdragsrapporter; 6 prosjekt som stod igjen fra 1984 og 5 videreføringsprosjekt.

Flerbruksplanen for Gudbrandsdalslågen

Vassdragsforvalteren har hatt koordineringsansvaret for miljøvern-avdelingens sektorbidrag til planen. Det har medført deltakelse på prosjektgruppemøter, styringsgruppemøter og div. orienteringsmøter. De forskjellige sektorer ved avdelingen har levert vesentlige bidrag til denne planen.

Vannbruksplanen for Randsfjorden

Vassdragsforvalteren har deltatt i prosjektgruppemøter og koordinert faglige bidrag til planprosessen. Også her har

avdelingen levert vesentlige sektorbidrag.

Ressurs- og miljøprogram for Gausdal

Vassdragsforvalteren har deltatt i møter for å få igang og finne en organisering av prosjektet. Prosjektet vil gå i kommunens regi med økonomisk støtte fra MD og fylkeskommunen. Vassdragsforvalteren er medlem i en faglig referansegruppe for prosjektet.

Saksbehandling

Høringsuttalelser m.v.

- Uttalelser til Vannbruksplanrapport - MD.
- Uttalelse til saksbehandling av bekkelukking - MD.
- Evaluering av LENKA.
- Forsøk med vassdragsregistret - REGINE.
- SP-prosjekt med lokal motstand. Formann i utredningsutvalg.
- Flerbruksplanen i Gudbrandsdalslågen.
- 1986 har vært preget av Samlet Plan. 11 prosjekter er sendt på høring, til i alt ca 700 mottakere, og det er mottatt 170 høringsuttalelser. To prosjekter er søkt unntatt av Samlet Plan, Abjøra og Fallselva, hvor den siste ble tatt ut.

Konsesjonssøknader

Følgende saker er sluttbehandlet:

- Breheimen.
- Utvidelse av Nedre Vinstra kraftverk.
- Ny dam og tappeluke i Breiddalen.
- Fossheimfoss.
- Reparasjon av dam i Akksjøen.

Saker som har vært og er til behandling på et eller annet stadium:

- Moksa (forhåndsmelding).
- Fallselva (konsesjonssøknad).
- Fleinsendin (senkning, midlertidig).
- Breiskallen.
- Randsfjorden (fornyset reguleringskonsesjon).
- Rauddalsdammen, fritak fra minstevannføring.
- Eid (Begna), forberedelse til forhåndsmelding.
- Bøvri (Lesja), forberedelse til forhåndsmelding.
- Storefoss (gjenoppbygging, utvidelse).
- Bergefoss (El. konsesjon).
- Dokka (oppfølging av konsesjonspålegg).

Forbygginger

Faguttalelse til Etna, Øyom - Kolbjørn hus. 10 mer rutinemessige saker.

Grusuttak

Saksbehandling av 4 konkrete saker, tillatelse gitt (av SFT) til uttak i Lågen, Otta.

Områdekonsesjoner

11 saker ekspedert.

Spørsmål om overdragelse av vassdrags-/kraftrettigheter, kraftleie; 8 ekspedisjoner. Konsesjonsavgifter 6 saker.

Kraftlinjer - overføringer. Behandling av to traseer.

Skjønn etter vassdragsloven

2 saker, deltatt i to rettsmøter for å ivareta almenhetens interesser ved Otta tettsted.

Arbeidsmengden varigerer sterkt fra sak til sak. Fra rutinemessige ekspedisjonsaker, til omfattende utredninger hvor hele avdelingens fagkompetanse må trekkes inn/konsulteres.

Navn	Stilling	Initialer - arbeidsområde
Kjærem, Odd	Vassdragsforvalter Overingeniør	OK Samla Plan for vassdrag, samordning av statlige oppgaver innen vannressursforvaltning, informasjon.
Claudius, Dagfinn	Naturverninspektør	DC Friluftsliv/naturvern. Samordning innenfor sektoren. Fylkesfriluftsnemnda, vannbruksplaner, nasjonalparkerne, informasjon, motorferdse i utmark
Hoff, Kolbjørn	Friluftsliv- og naturvernkonsulent	KH Friluftsliv/naturvern. Verneplaner, forvaltning av verneområder, vassdragsaker, naturinngrep, saker innen biologiske fagfelt.
Bø, Runa	Friluftsliv- og naturvernkonsulent	RB Friluftsliv/naturvern. Friluftssaker, plansaker, naturinngrep. Friluftsliv/naturvern i tiltaks/næringslivssammenheng.
Drageset, Magne	Fylkesingeniør	MD Forurensning, vann/avløp/renovasjon. Samordning innenfor sektoren, vassdragsovervåking, avfall, næringsmiddelkontroll, informasjon.
Brustugun, Tor	Overingeniør	TB Forurensning vann/avløp/renovasjon. Jevnaker Lunner, Gran, S. Land, N. Land, S. Aurdal, Etnedal, N. Aurdal, V. Slidre, Ø. Slidre, Vang, Industriutslipp, vann- og kloakkavgifter, ekspropriasjoner, spredt bebyggelse.
Brevig, Peder Erik	Overingeniør	PEB Forurensning; vann/avløp/renovasjon. Lillehammer, Gjøvik, Ø. Toten, V. Toten, Gausdal, Øyer, Sel, Dovre, Lesja. Ledningsnett, saneringsplaner, vannforsyning, oljeholdig avløpsvann.
Urdahl, Tor Erik	Overingeniør	TEU Forurensning vann/avløp/renovasjon. Renseanlegg/bygging og drift, organisering av driftsassistanse, laboratorieresørsmål, EDB.
Hilde, Elin	Avd.ingeniør	EH Forurensning, vann/avløp/renovasjon; Skjåk, Lom, Vågå, N.-Fron, S.-Fron, Ringebu. Landbruksforurensning, fiskeoppdrett/forurensning.
Vagstein, Geir	Viltkonsulent	GV Viltstell. Samordning innenfor sektoren. Saker på viltsektoren delegert til fylkesmannen fra DN - veiledning, informasjon.
Skurdal, Jostein	Fiskerikonsulent	JS Fiskestell. Samordning innenfor sektoren. Saker på fiskektoren delegert til fylkesmannen fra DN, - veiledning, informasjon.
Sæterbakken, Ingjerd	Førstesekretær	IS Arkiv, ekspedisjon, skrivearbeid, innkjøp, regnskaper m.v.
Næstad, Kristin	Førstekontorfull- mektig 1/2 stilling	KN Arkiv, ekspedisjon, skrivearbeid, innkjøp m.v. Permisjon inntil 01.11.87 Vikar Astrid Buhaug
Solli, Anne	Kontorfullmektig	AS Skrivearbeid, ekspedisjon, arkiv m.m. Permisjon Vikar Anne-Marit Granum
Wangensteen, Torstein	Miljøvernleder	TW Leder og koordinerer arbeidet ved avdelingen.